

Тасдиқ мекнам
Ретори Донишгоҳи
технологии Тоҷикистон
н.и.и., дотсент Раҳмонзода З.Ф.

« 29 » 08 2024с.

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Исвалиев Бахтиёр Чурахонович дар мавзуи «Такмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D051900 – Ташкил ва бамасъаргии меҳнат (6D051901 – Иқтисодиёти меҳнат)

Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илмӣ
эълоншуда

Диссертатсияи Исвалиев Бахтиёр Чурахонович ба бандҳои зерини Шиносномаи феҳристи ихтисосҳои КАО - и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 6D051900 – Ташкил ва бамасъаргии меҳнат (6D051901 – Иқтисодиёти меҳнат) ба банди 5. –Иқтисодиёти меҳнат; 5.4. Системаи муносибатҳои «инсон-истеҳсолот» (намудҳо, муҳтаво, тақсимот, кооператсия, махсусгардонии меҳнат ва ғайра); қонуниятҳо ва таъминоти нави ташаккул, тақсимот, мубодила ва истифодаи қувваи корӣ; механизми баланд бардоштани самаранокии онҳо дар иқтисодиёти бозори иҷтимоӣ; роҳҳои истифодаи самараноки ҷойҳои кории амалкунанда ва наф; 5.6. Ҳавасмандгардонӣ ва музди кори кормандон; ташкили музди кор ва таъмини робитаи мутақобилаи он бо таҳассуси ҳаёти шахсӣ ва натиҷанокии истеҳсолот; функцияи такрористеҳсолкунӣ ва ҳавасмандкунии (мотивизатсия) музди кор; 5.7. Проблемаҳои сифати қувваи корӣ, омодаасозӣ ва ташаккули салоҳияти таҳассусӣ, бозомӯзӣ ва баланд бардоштани таҳассуси кадрҳо; ташаккули қобилияти рақобатпазирии кормандон; самтҳои таҳассуси аҳоли; зудамалии

кадрҳо; 5.9. Ҳосилнокӣ ва самаранокии меҳнат, таҳаввули меъёрҳо, методҳои андозагирии омилҳо ва захираҳои болобарӣ, барномаҳои идоракунии ҳосилнокии меҳнат мувофиқат мекунад.

Мубрамият ва муҳимияти мавзуи таҳқиқот

Рушди устувори иқтисодиёти миллӣ ба ҳолати имрӯза ва таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар шароити дигаргунсозӣ бевосита алоқаманд. Дар шароити муосири рушди иқтимоӣ-иқтисодӣ самти афзалиятноки низоми таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон ин ҷалби кадрҳои баландхаттисос ва навоар мебошад. Қобили зикр аст, ки мушкилоти баландбардории самаранокии идоракунии захираҳои кадрӣ ва ҳавасмандгардонии онҳо дар МТОК дар шароити захираҳои маҳдуди молиявӣ хусусияти хеле ҳам муҳимро касб намудааст. Аз ин хотир, паст гардидани даромадҳо, зиёд шудани талаботи истеъмоли, маҳдудиятҳои молиявии рушди иқтисодиёт ва дигар шароитҳои номувофиқи давраи муосири рушди иқтисодиёти миллӣ, таъсиррасонии омилҳои манфӣ ба фаъолияти самараноки низоми идоракунии кормандони МТОК ва дигар масъалаҳо барои омӯзиши амиқи ин мавзуи таҳқиқшаванда мусоидат мекунад.

Аз ин рӯ, такмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ МТОК яке аз роҳҳои ноил шудан ба ҳадафҳо дар соҳаи маорифи кишвар ба ҳисоб рафта, имкон медиҳад, ки фаъолияти онҳо дар шароити маҳдуди захираҳои молиявӣ рушд ёбанд.

Ҳамин тавр, интихоби мавзӯ, аҳамияти илмию назариявӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионии Исвалиев Бахтиёр Ҷурахоновичро мубрам арзёбӣ намудан мумкин аст.

Дараҷаи асоснок ва саҳеҳ будани натиҷаҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳое, ки дар диссертатсия оварда шудаанд.

Масъалаҳои дар диссертатсия гузошташуда ҷанбаҳои муҳими назариявӣ ва методии такмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир дар бар мегирад. Бо мақсади такмили механизми

мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва ҳолати муосири он, муайян кардани хусусиятҳои хоси он дар асоси омилҳои ба он таъсиркунанда бо пешниҳоди баъзе аз роҳҳои нави баҳодихии ҳолати омодабинӣ бо истифода аз усулҳои илмӣ-абстрактӣ ва диалектӣ-иқтисодӣ муфид арзёбӣ мешавад. Пойгоҳи иттилотии таҳқиқот хеле васеъ буда, монографияҳо, мақолаҳои илмӣ, Фармону дастурҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводҳои оморӣ Агенсии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳисоботҳо ва оморӣ нашрнамудаи Агенсии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, ҳисоботҳои баъзе МТОК фаро гирифтааст.

Гояи асосии кори диссертатсионӣ, фарзия ва нуқоти ба ҳимоя пешниҳодшаванда дар асоси муқаррароти бунёдии назарияи иқтисодӣ, назария ва таҳияи тавсияҳои амалӣ оид ба такмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар МТОК асос ёфтааст. Ба сифати заминаи методологӣ усулҳои асосии илмӣ ба монанди усулҳои муқоисавӣ, таҳлил ва синтез, таҳлили оморӣ, риёзию иқтисодӣ ва дигар усулҳои таҳқиқот истифода шудаанд.

Эътимоднокии наwgониҳои илми диссертатсия ва натоиҷи ба даст омада.

Наwgонии илмии таҳқиқот кори диссертатсионӣ дар асосноккунии ҷанбаҳои назариявӣ ва таҳияи тавсияҳои амалӣ оид ба такмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар МТОК ифода ёфтааст. Дар диссертатсия як қатор муқаррароти нави дорои аҳамияти илмиву амалӣ пешниҳод шудаанд, ки ба андешаи мо, ки муҳимтаринашон инҳо мебошанд:

– асосҳои назариявии муайянсозии мотиватсияи таъминоти кадрӣ дар заминаи мактабҳои гуногуни иқтисодӣ омӯхта шуда ва бо дарназардошти ҳолати муосир, вобаста ба ин мафҳум таърифи муаллифии ин категорияи иқтисодӣ таҳия шудааст. Мотиватсия ин ҳаракат ва рафтори одамон мебошад, ки ҳангоми амалӣ кардани

рафтори мақсаднок бо меҳнати мушаххас ва абстрактӣ дар заминаи қобилияти зеҳнӣ ва амалисозии тартиби иҷрои он ифода мегардад ва ба хусусияти хос ва аслии рафтори корманд, шахси фаъолияткунанда ба ҳисоб меравад;

– хусусиятҳои механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ МТОК, ки дар низоми иқтисоди бозорӣ амал мекунанд, муайян ва ошкор карда шуда, инчунин фарқи он аз механизми мотиватсионии низоми иқтисоди нақшавӣ мушаххас ва асоснок карда шудааст. Дар низоми муносибатҳои бозорӣ механизми мотиватсионие пешбинӣ карда шудааст, ки аз низоми иқтисоди нақшавӣ фарқ мекунад, зеро дар низоми иқтисоди бозорӣ дар баробари ҳама гуна ҳаракатҳо мотиватсия ҷой дорад, инчунин ҳаракатҳо бо истифода аз технологияҳои инноватсионӣ ва коммуникатсионӣ барои ноил гаштан ба ҳадафҳои муайян;

– дар натиҷаи таҳлили муқоисавии иқтидори кадрӣ ва низоми мавҷудаи механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ МТОК муайян гардид, ки фароҳам овардани шароити мусоиди корӣ ва амалисозии механизми муосири мотиватсионӣ дар ин соҳа ба баланд бардоштани самаранокӣ ва мотиватсияи кормандон, инчунин ба ҷалби мутахассисони ҷавони болаёқат ва баландихтисос мусоидат мекунад;

– дар асоси таҳқиқ ва муайянсозии омилҳои таъсиркунанда ба мотиватсия ва ҳавасмандгардонии меҳнати кормандони МТОК мушаххас ва асоснок карда шудааст, ки ду омил асосӣ барои муайян намудани самаранокии кор мусоидат менамояд: ҳавасмандгардонии моддӣ (музди меҳнат, мукофотҳои пулию молӣ) ва маънавӣ (муносибати одилона ва қадрдонии заҳмати корманд). Яъне мотиватсия дар ҳолате самаранок ҳисобида мешавад, агар корманд дарк кунад, ки ҳавасмандкунӣ нисбати ӯ маҳз барои кӯшишҳои муайяни ӯ пешбинӣ гардидааст;

– таҷрибаи мамлакатҳои хориҷӣ оид ба тақмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар МТОК мавриди омӯзиш қарор

гирифта, роҳҳои амалии истифодаи дастовардҳои пешқадами онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок ва пешниҳод карда шудааст.

– дар заминаи тақмили чораҳо оид ба механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ МТОК пешниҳод гардидааст, ки дар низоми иқтисоди бозорӣ МТОК метавонанд стратегияи тақмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ, рушди тамоми бахшҳо ва падидаҳои марбути соҳа, инчунин тақмили ҳавасмандгардонии моддӣ ва маънавиро бо назардошти якчанд равандҳо таҳия ва амалӣ намоянд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия

Аҳамияти назариявии диссертатсия дар он ифода меёбад, ки хулоса ва пешниҳодҳои аз ҷониби муаллиф дар натиҷаи гузаронидани таҳқиқот бадастомада, метавон саҳми муҳим дар тақмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар МТОК Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намуд. Натиҷаҳои назариявии диссертатсия барои гузаронидани тадқиқот дар самти тақмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ ва танзими муносибатҳои меҳнатӣ дар МТОК, инчунин қабули қарорҳои муайян дар муносибатҳои муносири идоракунии шароит фароҳам меорад. Аҳамияти амалии тадқиқот дар истифодаи муқаррарот ва тавсияҳои пешниҳодшуда аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ асос меёбад.

Арзёбии мундариҷаи диссертатсия ва дараҷа ба итмом расидани он

Диссертатсия барои тақриз пешниҳодшуда аз муқаддима, се боби матнӣ асосӣ, хулоса, рӯйхати адабиёт иборат аст. Муҳтавои асосии таҳқиқот дар ҳаҷми 173 саҳифаи ҷопи компютерӣ дарҷ гардидааст ва аз муқаддима, се боб, хулоса, пешниҳодҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда, 6 расм, 3 диаграмма ва 12 ҷадвал иборат мебошад. Рӯйхати адабиёти истифодашуда 185 сарчашмаҳоро дар бар мегирад, аз ҷумла 168-тояш бо забонҳои хориҷӣ мебошад.

Дар муқаддима мубрамии мавзӯи тадқиқот асоснок карда шуда, дараҷаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ нишон дода шуда, ҳадаф, вазифаҳо, объект

ва предмети тадқиқот муайян карда шуда, оид ба хусусиятҳои асосии диссертатсия маълумот оварда шудааст.(С.4-16)

Дар боби якуми диссертатсия - “Асосҳои назариявии таҳқиқи механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ” моҳияти назариявии механизми мативатсионии таъминоти кадрӣ, омилҳои таъсиркунанда ба таъминоти кадрӣ ва истифодаи таҷрибаи хориҷии механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар МТОК муайян карда шудааст. (С.16-66)

Аз таҳлили боби якуми десертатсия бар меояд, ки масъалаҳои назариявии механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ асосҳои илмию назариявии мафҳуми мотиватсияи таъминоти кадрӣ бо назардошти концепсияи муосири мавҷуда дар заминаи мактабҳои классикӣ ва муосири илми иқтисодӣ таҳқиқ гардида, мафҳуми ин категорияи иқтисодӣ дар фарқият аз дигар назарияҳои мавҷуда аз тарафи муаллиф бо таърифи зерин пешниҳод карда шудааст. «Мотиватсия ин ҳаракат ва рафтори одамон мебошад, ки ҳангоми амалӣ кардани рафтори мақсаднок бо меҳнати мушаххас ва абстрактӣ дар заминаи қобилияти зеҳнӣ ва амалӣ намудани тартиби иҷрои он ифода мегардад ва ба хусусияти хос ва аслии рафтори корманд, шахси фаъолияткунанда ба ҳисоб меравад».

Дар боби дуюми диссертатсия – “Вазъи муосири механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон” вазъи иҷтимоӣ-иқтисодӣ механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ баррасӣ гардида, инчунин хусусиятҳои механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ МТОК дар марҳилаи муосир таҳлил ва баҳогузорӣ карда шудааст.

Аз баррасии рисола бар меояд, ки дар доираи таҳқиқи хусусиятҳои механизми ҳавасмандгардонии кадрҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ хусусиятҳои хоси механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар низоми иқтисоди бозорӣ муайян карда шуда, фарқияти он аз низоми иқтисоди нақшавӣ асоснок карда шудааст. Ба ақидаи муаллиф,

«механизми мотиватсионӣ дар низоми муносибатҳои бозорӣ аз низоми иқтисоди нақшавӣ фарқ мекунад, чунки дар низоми иқтисоди бозорӣ мотиватсия дар баробари ҳама гуна ҳаракатҳо боз ҳаракати истифода намудани технологияҳои инноватсионӣ-коммуникатсиониро барои ноил гаштан ба мақсади муайян пешбинӣ менамояд». Ҳамчунин чунин хусусиятҳои механизми ҳавасмандгардонии кадрҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ муайян карда шудааст: ошкор намудани омилҳои субъективии ҳавасмандкунии меҳнат, ҷоннок намудани фаъолияти шӯбаи банақшагирии кадрӣ МТОК, мувофиқ намудани воҳиди корӣ кормандон ба категорияи муқаррарнамудаи соҳаи МТОК, муайянкунии омилҳои мотиватсионӣ ва ҳавасмандкунии фаъолияти меҳнатӣ аз рӯйи натиҷаҳои илмӣ-таҳқиқотии кормандони МТОК ва ғ.

Дар боби сеюми диссертатсия – “Такмилдиҳии механизми мотиватсионӣ ва таъсири он ба рушди кадрӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон” роҳҳои такмилдиҳӣ ва истифодаи самараноки механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ пешниҳод карда шуда, дурнамои рушди механизми моитватсионии таъминоти кадрӣ, инчунин таъмини рушди креативии МТОК-и Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шудааст.

Дар ҳақиқат муаллиф дуруст қайд мекунад, ки дар даври соҳибистиклолии мамлакат дар соҳаи маориф санадҳои меъёрий-ҳуқуқии зиёде қабул гардидаанд, ки онҳо ба ислоҳоти соҳа ва ҷорӣ намудани шакли усулҳои нави ташкили раванди таълим мусоидат намуданд. Дар даҳсолаҳои охир афзоиши маблағгузорӣ аз буҷети давлатӣ ба соҳаи маориф шиддати мушкilotи молиявӣ соҳаро давра ба давра бартараф намуда, имкон дод, ки низоми маорифи мамлакат тағйир дода шавад. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатҳои пешрафтаи ҷаҳон, ки имрӯз ба низоми инноватсионӣ-соҳибкорӣ гузашта истодаанд, ба сифати роҳҳои мотиватсионии ҳайъати омӯзгорону профессорон ҳамасола баҳодиҳии рейтингии омӯзгорон ва озмуни «Омӯзгори беҳтарини сол»-ро дар сатҳи муассиса ва мамлакат мегузаронанд. Ин намуди чорабинӣ,

Тасдиқи инъикоси натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар наприяҳои илмӣ

Асарҳои интишорнамудаи муаллиф хулосаву пешниҳодҳои дар диссертатсия ҷойдоштаро дар худ инъикос менамояд. Аз рӯи натиҷаи тадқиқот 12 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 7 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр гардидааст. Натиҷаҳои тадқиқоти илмӣ дар конференсияҳои илмӣ назариявӣ ва илмӣ амалии байналмилали ва ҷумҳуриявии ба тариқи маърузаҳои илмӣ баён шуда буданд.

Хулоса оид ба мутобиқати диссертатсия ба меъёрҳои муқарраргардида

Диссертатсияи Исвалиев Бахтиёр Ҷурахонович дар мавзӯи «Тақмили механизми мотиватсионии таъминоти кадрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D051900 – Ташкил ва бамеъёргии меҳнат (6D051901 – Иқтисодиёти меҳнат) бо пуррагӣ мутобиқат мекунад.

Дар маҷмӯ бояд қайд намуд, ки рисолаи иҷро намудаи Исвалиев Бахтиёр Ҷурахоновичро ба талаботи муқарраргардидаи тартиб додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ гардидааст ҷавобгӯ буда, диссертант барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D051900 – Ташкил ва бамеъёргии меҳнат (6D051901 – Иқтисодиёти меҳнат) сазовор мебошад.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи иқтисодиёти байналмилалӣ Донишгоҳи технологии Тоҷикистон аз 28 августи соли 2024, протоколи № 1 муҳокима ва тасдиқ карда шудааст. Да муҳокима иштирок карданд 15 нафар.

Натиҷаи овоздиҳи: “Тарафдор” -15 нафар, “Муқобил”-нест, “Бетараф”-нест.

Раиси чаласа:

Раисикунандан чаласа:

Мудири кафедраи

иқтисодиёти байналмилалӣ

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Азимова М.Т.

Ташхисгар:

номзади илмҳои иқтисодӣ,

дотсенти кафедраи

иқтисодиёти байналмилалӣ ДТТ

Имомназаров М.А.

Котиби чаласа:

номзади илмҳои иқтисодӣ,

и.в. дотсенти кафедраи

иқтисодиёти байналмилалӣ ДТТ

Гадоев А.Ч.

Имзоҳои М.Т. Азимова ва, М.А. Имомназаров, А.Ч. Гадоевро тасдиқ менамоям.

Сардори Раёсати кадрҳо,

коргузорӣ ва назорат

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Нишонӣ: 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш. Душанбе, кӯчаи Н. Қарабоев, 63/3.

Тел.: +992(37)234.79.87; Факс: +992(37)234.79.88

Сомона: <http://www.tut.ru>, E-mail: rektorat-tut@mail.ru

Раҳматулло Нусратулло